

'EU osniva hitnu fitosanitarnu ekipu za borbu protiv novih štetočina'

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 14.03.2024 Брой: 3/2024



Početkom marta, Savet EU i Evropski parlament postigli su dogovor o reviziji Zakona o zdravlju bilja. Cilj je da se pojednostave odredbe i uspostavi radna grupa EU za borbu protiv novonastalih štetočina.

„Zakon o zdravlju bilja sadrži odredbe za zaštitu EU od unošenja i širenja novih biljnih štetočina, takozvanih „karantinskih štetočina“. Pored toga, moraju se suzbiti i štetočine koje su već prisutne u EU i još uvek nemaju karantinski status,“ rekao je u svom izjavi za štampu belgijski zamenik premijera i ministar poljoprivrede David Clarinval, koji predsedava Savetom za poljoprivredu.

Zamenici u Evropskom parlamentu složili su se da uspostave hitni tim za pomoć zemljama članicama EU u sprečavanju pojave i širenja novih štetočina. Pri tome su sledili predlog Odbora za poljoprivredu Evropskog parlamenta.

Tim će biti sastavljen od stručnjaka koje imenuje Komisija na osnovu predloga država članica. Oni će dolaziti iz različitih stručnih oblasti povezanih sa zdravljem bilja i pomaće državama članicama u borbi protiv karantinskih vrsta.

Radna grupa će pružati pomoć trećim zemljama koje graniče sa EU, na zahtev jedne ili više država članica, u slučaju izbijanja štetočina koje mogu uticati na celu Uniju.

EU je ažurirala svoje odredbe u Zakonu o zdravlju bilja nekoliko puta od 2000. godine. Nakon što su grupe poljoprivrednika i članovi Evropskog parlamenta pozvali na akciju, Komisija je prošlog oktobra predstavila predlog za pojednostavljenje pravila i povećanje efikasnosti.

Ove se štetočine sve više šire zbog globalne trgovine i klimatskih promena i mogu imati značajne društvene, ekološke i ekonomske uticaje.



Virus braon naboranih plodova paradajza (ToBRFV) je visoko virulentan i uspešno savladava gene otpornosti na tobamoviruse koji su do sada poznati – TMV i ToMV. Gubici prinosa kod komercijalnih sorti i hibrida paradajza

kreću se od 30 do 70%.

Najvažnije tačke sporazuma

Revidirana verzija Zakona o zdravlju bilja ima za cilj da ojača procedure za biljke visokog rizika, pojednostavi zahteve za izveštavanje i proširi digitalizaciju.

Sporazum predviđa bolje korišćenje elektronskog sistema za podnošenje deklaracija i izveštaja od strane zemalja Unije. Predviđeno je da, pre nego što se izda biljni pasoš potreban za trgovinu biljkama unutar EU, kretanje odgovarajuće biljke, biljnog proizvoda ili drugog predmeta bude praćeno elektronskim fitosanitarnim sertifikatom sadržanim u sistemu, ili overenom kopijom originalnog fitosanitarnog sertifikata.

Savet i Parlament takođe su se složili da produže trajanje višegodišnjih programa za procenu rizika, koji obezbeđuju pravovremeno otkrivanje opasnih štetočina svakih pet do deset godina, i da revidiraju i ažuriraju programe na osnovu fitosanitarnih zahteva. Ovo je namenjeno da smanji birokratiju i administrativno opterećenje za nadležne organe i kompanije.

Fotografija u zaglavlju: Japanska zlatica *P. japonica*

P. japonica potiče iz Japana. Napada preko 700 biljnih vrsta. Odrasle jedinke napadaju lišće i plodove. Vrsta može da nanese ozbiljnu štetu voćnim drvećem, povrtarskim usevima, ukrasnim zeljastim biljkama, žbunovima i vinovoj lozi. Larve se hrane korenjem biljaka domaćina. *P. japonica* razvija jednu generaciju godišnje, a u hladnijim regionima razvoj traje 2 godine. Na teritoriji EU, *P. japonica* se javlja na Azorima (Portugal), Lombardiji i Pijemontu (Italija), gde je pod zvaničnom kontrolom. *P. japonica* je karantinska štetočina za Evropu.

Domaćini su široko rasprostranjeni u EU, a klimatski uslovi u srednjoj i južnoj Evropi su pogodni za razvoj ove štetočine. Trenutno nema dokaza da je *P. japonica* otkrivena u Bugarskoj, izveštava Centar za procenu rizika u lancu ishrane. Na teritoriji Bugarske, *P. japonica* može da razvije 1 generaciju godišnje, sa izuzetkom planinskih regiona i Sofijske kotline, gde se 1 generacija može razvijati tokom 2 godine. U odsustvu kontrole, mogu se očekivati negativni uticaji na brojne ekonomski važne biljke, kako za Evropu tako i za Bugarsku.

P. japonica je polifagna. Odrasle jedinke mogu se naći na preko 300 vrsta u 79 familija. Među domaćinima su stotine ukrasnih biljaka, voćaka, gajenih useva i vrsta drveća. Takođe napada useve kao što su jagoda, kupina i vinova loza, špargla, soja i kukuruz. Poznato je da se larve hrane korenjem trava kao što su vlasulja (*Festuca*), livadska trava (*Poa*), ljulj (*Lolium*) i pašnjačkih biljaka kao što je detelina (*Trifolium*).

P. japonica je uključena u listu A2 štetočina preporučenih za regulaciju kao karantinskih štetočina za region EPPO (EPPO, 2021), što znači da je štetočina prisutna u regionu, ali nije široko rasprostranjena.